

УДК 811.133.1: 81'367.7

DOI: 10.32342/2523-4463-2023-1-25-17

АНАСТАСІЯ ЛЕПЕТЮХА

доктор філологічних наук,

професор кафедри німецької і романської філології

Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

АВТОРСЬКА ІНТУЇЦІЯ ТА ІНТРОСПЕКЦІЯ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СИНОНІМІЧНИХ СТРУКТУР (на матеріалі сучасної французької художньої прози)

У статті досліджуються інтуїтивні механізми формування сублінгвістичних схем, первинних структур та синонімічних трансформів сучасної французької художньої прози та актуалізації синонімічних преференціальних опцій у кореляції із (само)спостереженням, що зумовило залучення методу інтроспекції, процедури зворотної реконструкції (мовлення → мова) віртуальних (мовних) трансформаційних процесів та «альтернативного» лінгвістичного експерименту.

Метою статті є дослідження інтуїтивних механізмів створення та реалізації синонімічних конструкцій у кореляції зі спостереженням фактів та подій реального світу та інтроспекцією, залучення зворотної реконструкції віртуальних трансформаційних процесів як однієї зі стратегій «альтернативного» лінгвістичного експерименту.

У ході аналізу встановлено, що довпорядкована ситуація корелює зі спостереженням адресантом фактів дійсності, а механізми передлінгвістичної, лінгвістичної і дискурсивної інтуїції функціонують на рівні трьох складників триному каузації (породження) мовно-мовленнєвого акту Г. Гійома: розумові операції → мова → мовлення, тобто у процесі несвідомої, підсвідомої та свідомої діяльності психомеханізмів (когнітивних поліоперацій), та корелюють з інтроспекцією. Доведено, що формування, екстеріоризація та інтеріоризація синонімічних мовленнєвих інновацій є двоспрямованим процесом: завдяки зворотній реконструкції первинної структури та розширених, редукованих і кількісно рівнокомпонентних людичних та нелюдичних синонімічних трансформів шляхом спостереження та інтеріоризації екстеріоризованої синонімічної мовленнєвої інновації та «альтернативного» лінгвістичного експерименту адресат розпізнає авторську комунікативну інтенцію та визначає ступінь ко(н)текстуальної пертинентності кожного члена синонімічного ряду функціонально-семантичного макрополя синтаксичної синонімії.

Виявлено, що зворотну реконструкцію синонімічних преференціальних опцій можна здійснити тільки до первинної структури, що формується в процесі свідомої діяльності психомеханізмів, оскільки передлінгвістичні когнітивні поліоперації та підсвідомі сублінгвістичні схеми не можуть бути доступними для аналізу реципієнта інформації.

Ключові слова: «альтернативний» лінгвістичний експеримент, зворотна реконструкція, інтроспекція автора, інтуїція адресанта, ко(н)текстуальна пертинентність, синонімічні мовленнєві інновації.

Для цитування: Лепетюха, А. (2023). Авторська інтуїція та інтроспекція в процесі формування та реалізації синонімічних структур (на матеріалі сучасної французької художньої прози). *Visnyk Universitetu imeni Alfreda Nobelya. Seriya: Filologicni Nauki*, vol. 1, issue 25, pp. 233-243, DOI: 10.32342/2523-4463-2023-1-25-17

For citation: Lepetiukha, A. (2023). Author's Intuition and Introspection in the Process of Formation and Realisation of Synonymic Structures (Based on Modern French Fiction). *Visnyk Universitetu imeni Alfreda Nobelya. Seriya: Filologicni Nauki*, vol. 1, issue 25, pp. 233-243, DOI: 10.32342/2523-4463-2023-1-25-17

Вступ. Емпіричні узагальнення суб'єкта мислення в результаті аналізу конкретних фактів та явищ дійсності доводять наявність особливої здатності людини до інтуїтивного осягнення необхідних референціальних відношень і синтаксичних зв'язків. Ч.С. Пірс тлумачить інтуїцію як «знання, що не детермінується попереднім знанням того ж об'єкта і, таким чином, детерміноване чимось поза нашою свідомістю» [цит. за Deledalle, 1987, с. 15–16].

На думку А.М. Баттро, інтуїція – це репрезентація, що не досягає операційного рівня (передопераційна думка), тобто ще не здатна групувати поняття, оскільки спирається на перцептивні конфігурації та емпіричні «намацування» дії. Таку перцептивну інтуїцію вчений протиставляє раціональній (мовній) інтуїції [Battro, 1966, с. 104–105]. Сукупність ментальних операцій, які створюють акти представлення мови і саму можливість людського мислення, що залежать від їхньої реалізації в актах вираження, К. Кербра-Орекьоні визначає як «інтуїтивну компетенцію» [Kerbrat-Orecchioni, 1999, с. 223], а Г. Гійом – як «інтуїтивну механіку» [Гійом, 2004, с. 155] суб'єкта мислення, що «представлена одночасно як конкретний когнітивний механізм та як вивчення цього механізму» [Valette, 2006, с. 180]. Водночас мові як системі належить роль об'єднання в собі інтуїтивних механізмів, що породжують мовні механізми, роль своєрідного контейнера, який несе в собі весь змістовний матеріал (лексику та граматику) і систематику (механіку) його побудови й актуалізації. А. Валлон зазначає, що механізми інтуїтивної компетенції забезпечують, зокрема, динамічне сприйняття навколишнього середовища [1967, с. 152]. А.А. Овчаров уважає, що «інтуїція здійснює перехід, рух думки від одного вихідного стану перцептуального досвіду до іншого, який слідує за першим» [Овчаров, 1999, с. 168], що спричиняє мисленнєву побудову первинних структур, отже, «вона становить можливість представлення трансценденції» [там само].

Недостатнє вивчення у вітчизняній та зарубіжній лінгвістиці ролі інтуїції у формуванні й актуалізації синонімічних складних мовних знаків та процедури визначення ступеня їхньої ко(н)текстуальної (лінгвістичної та / або ситуативної) пертинентності адресатом повідомлення обумовлює *актуальність і цінність* цієї наукової розвідки для розвитку сучасної лінгвістики та романістики.

Метою статті є дослідження інтуїтивних механізмів створення та реалізації синонімічних конструкцій у кореляції зі спостереженням фактів та подій реального світу та інтроспекцією, залучення зворотної реконструкції (мовлення → мова) віртуальних (мовних) трансформаційних процесів як однієї зі стратегій «альтернативного» лінгвістичного експерименту, який дозволяє адресату розпізнати авторську комунікативну інтенцію та визначити ступінь ко(н)текстуальної пертинентності кожного члена синонімічного ряду.

Методи дослідження

У статті використовуються процедура зворотної реконструкції первинної (стрижневої) структури та редукованих, розширених і кількісно рівнокомпонентних (термін автора) вторинних синонімічних трансформів через безпосереднє спостереження реципієнтом синонімічних мовленнєвих інновацій. Інтуїцію мовця досліджено завдяки методу інтроспекції, що виявляється в безпосередньому баченні людиною у своїй свідомості процесів формування та характеристик мовних знаків. За допомогою «альтернативного» [Щерба, 2004, с. 275] лінгвістичного експерименту, що полягає в штучній заміні адресатом певного висловлення аналізованого дискурсивного фрагмента синонімічним висловленням, визначається ступінь ко(н)текстуальної пертинентності кожного члена віртуального синонімічного ряду.

Концепція дослідження

Пропоноване дослідження базується на менталістській концепції французького лінгвіста Г. Гійома, яка постулює, що в темпоральному просторі кінетизму (руху) думки здійснюються поліоперації побудови в мові сублінгвістичних схем, або «складових одиниць думки» [Gineste, 2003, с. 49], у вигляді типових моделей, за зразком яких відтворюються численні мовні знаки, первинних структур та вторинних синонімічних синтагм і пропозицій-результату лінгвокреативної діяльності мовця згідно з триномом каузації (породження) дискурсивних: розумові операції → мова → мовлення одиниць [Guillaume, 1969, с. 27], до якого доцільно додати прекоструктивний етап, довпорядковану ситуацію, хаос, або «передпорядок», що

виявляється у творчій трансформації лінгвістичних одиниць унаслідок індивідуальних когнітивних процесів, які регулюються психомеханізмами (когнітивними поліопераціями) на не-свідомій, підсвідомій та свідомій фазах каузації мовно-мовленнєвого акту.

Результати та дискусії

Свідомість суб'єкта мовлення «має можливість одразу “бачити” усі можливі варіанти розвитку подій. Саме тому вона “звертається” до інтуїції <...>» [Холод, 2019, с. 345]. У цьому дослідженні інтуїцію адресанта повідомлення визначаємо як узагальнювальне поняття, що включає механізми передлінгвістичної, лінгвістичної і дискурсивної інтуїції, які діють на рівні різних складників триному породження мовно-мовленнєвого акту, оскільки, з одного боку, вона становить «неусвідомлений ментальний механізм, що обумовлює ментальну здатність суб'єктів мовлення сприймати мовленнєві структури безпосередньо, без попереднього аналітичного пояснення» [Vajris, 2005, с. 13], а з іншого, – «усвідомлені психомеханічні операції безперервної каузації» [Гийом, 2004, с. 65]: мова → мовлення.

Отже, при формуванні лінгвістичних знаків та породженні мовно-мовленнєвого акту відбувається «переплетення» інтуїтивних механізмів, що функціонують на різних рівнях свідомості, тобто їхнього співпорядкування в рівній мірі «всередині єдиної системи відношень» [Якобсон, 1996, с. 24].

Залишаючись ментальним феноменом, інтуїція протиставляється інтенції в плані реалізації мовних (формування простих і складних знаків) і дискурсивних (реалізація цих знаків у мовленні) цілеспрямувань суб'єкта мовлення. Так, відповідно до мовного цілеспрямування, послідовний процес словотворення і включення слів у синтагму, а синтагми – до пропозиції здійснюється мовцем шляхом лінгвістичної інтуїції, що діє на рівнях підсвідомої та усвідомленої активності психомеханізмів у вигляді автоматизмів, рефлексів, оперативних схем і програм, які забезпечують постійну відтворюваність потенційних якостей слова. Таким чином, когнітивні операції інцидентії, тобто механізму розумово-мовленнєвої діяльності, що передбачає обов'язкову або факультативну сполучуваність простих знаків у мові, функціонують на рівні підсвідомої лінгвістичної інтуїції в просторі оперативного часу руху думки в руслі загальної інтенціональної спрямованості висловлення. Натомість дискурсивне цілеспрямування «матеріалізується у формах вираження, якими володіє мовець» [Valin, 1981, с. 22], завдяки дискурсивній інтуїції, яка діє на «зовнішньомовленнєвій фазі творення мовлення» [Калмиков, 2017, с. 96]. Зауважимо, що, розглядаючи процес формування й актуалізації мовних знаків, можна лише теоретично розмежувати сферу інтуїтивних механізмів розумових операцій, мови і мовлення, оскільки вони становлять континуум каузації простих та складних мовних знаків.

Отже, феноменологічним субстратом інтуїції є мова, тоді як у мовленні неусвідомлені та усвідомлені інтуїтивні механізми обумовлені метою і змістом комунікації. Однак, у зв'язку з тим, що інтуїція завжди являє собою ментальний феномен, «“інтуїтивне осяяння” неможливе без попередньої свідомої роботи та накопичення знань» [Налчаджян, 1972, с. 28]. Таким чином, «інтуїція в чомусь залежить від уважності митця та досвіду» [Шумський, 2018, с. 21]. Природа інтуїції така, що методом її дослідження може бути тільки інтроспекція (самоспостереження) суб'єкта мовлення.

Ефективність інтроспекції як методу самопізнання і пізнання навколишнього світу становить одне з дискусійних питань у сучасній лінгвістиці та психолінгвістиці. Л. Талмі, який використовував цей метод, розглядає як інтроспективні бачення людиною даних свого внутрішнього або зовнішнього сприйняття, повідомлення про це за допомогою слів, вибір відповідних позначень, розуміння аналогічних повідомлень інших людей (інтроспекція реципієнта інформації), умови інтроспективного аналізу (наявність (онлайн) інтроспекція) / відсутність (офлайн) інтроспекція) зв'язку з поточним процесом комунікації) [Talmy, 2007, с. 530]. А.М. Баттро вважає, що «інтроспекція передбачає не тільки усвідомлення відношень, які сплітаються нашою думкою, але й самої роботи цієї думки» [Баттро, 1966, с. 104]. Натомість Р.М. Фрумкіна зазначає, що «спостереження над самим собою, над змістом свого інтрапсихічного за визначенням не доступне ні коректному відтворенню, ні зовнішньому контролю. У цьому сенсі результати інтроспекції не можуть піддаватися перевірці» [Фрумкіна, 1999, с. 34].

Рис. 2. Взаємозв'язки інтуїції й інтроспекції при формуванні та реалізації синонімічних конструкцій

Отже, інтроспекція мовця покриває інтуїтивні операції формування та реалізації синонімічних конструкцій, оскільки суб'єкт мовлення виступає «автооцінювачем» [Obreja, 2012, с. 151] (оцінювачем результату взаємовідношень лінгвістичної і дискурсивної інтуїції) завдяки інтроспективному аналізу, що передбачає вибір тієї чи іншої структури із низки віртуальних трансформів-синонімічних мікрополів функціонально-семантичного макрополя синтаксичної синонімії з метою її актуалізації у вигляді мовленнєвої інновації-ко(н)текстуально преференціальної опції згідно з певною комунікативною інтенцією та прагматичним плануванням розповіді.

При переході від мови як системи, що породжує норми, правила, обмеження у вживанні, до мовлення (*dicibilité mentale* (те, що можна сказати) → *dire effectif* (те, що говориться) → *dit terminal* (висловлене) [Valin, 1973, с. 41]) відбуваються зміни, що виявляються в створенні нелюдичних та людичних конструкцій, які актуалізуються для передачі інформації в певному ко(н)тексті.

Основним завданням реципієнта є пошук засобів «проникнення від фізичного спостереження до афізичного» [Костюшкина, 2006, с. 223] шляхом зворотної реконструкції віртуальних трансформаційних процесів, відправною точкою якої є спостереження актуалізованих синонімічних конструкцій, та в результаті якої відбувається інтеріоризація конкретних мовленнєвих інновацій, екстеріоризованих мовцем, що веде до видимості ментальних актів мовця. Таким чином, здійснюється «інтерперсональна синхронізація» [Heggli et al., 2021, с. 19] дій відправника та реципієнта повідомлення.

Зворотню реконструкцію синонімічних синтагм і висловлень можна здійснити тільки до стрижневої моно- або поліпредикативної структури, що формується під час усвідомленої діяльності психомеханізмів. Передлінгвістична активність психомеханізмів (неусвідомлена когніція, що включає неінтенціональність [Brown, 2018, с. 104] суб'єкта мовлення) і сублінгвістичні схеми, що будуються у процесі підсвідомої діяльності психомеханізмів, не можуть бути доступними для аналізу реципієнта. Як зазначає Г. Гійом: «Ми не маємо доступу – принаймні прямого доступу – до розумових операцій, які передують мовно-мовленнєвому акту, саме через це основна частина цього акту непідвладна нашому дослідженню. Мовно-мовленнєвий акт – це діяльність, у якій ми можемо спостерігати тільки останні моменти: первинні моменти, під час яких встановлюється контакт між думкою, що шукає вираження, і мовою, безпосередньо не спостерігаються» [цит. за Valin, 1973, с. 138].

На погляд Г. Гійома, «каузація того, що спостерігається, перетворюється в інверсію руху, який має два напрями» [Guillaume, 1969, с. 27]. Схематично двоспрямований процес формування, екстеріоризації та інтеріоризації мовленнєвих інновацій у випадку із синонімічними конструкціями можна представити в такий спосіб (рис. 3):

Рис. 3. Двоспрямована трансформація синонімічних структур

Продемонструємо шляхом залучення стратегій «альтернативного» лінгвістичного експерименту, результат якого залежить від ступеня здійснення подвійної рефлексії, тобто самоідентифікації реципієнта з адресантом та навпаки як «актантів літературного поля» [Кропивко, 2022, с. 24], яким чином у процесі зворотної реконструкції відтворюються мікрополя компонентів функціонально-семантичного макрополя синтаксичної синонімії, розпізнається комунікативна інтенція адресанта полегшити або ускладнити адресату інтерпретацію повідомлення і визначається ступінь ко(н)текстуальної пертинентності актуалізованої конструкції та всіх членів віртуального синонімічного ряду.

Перший етап експерименту: зворотна реконструкція

Зворотну реконструкцію, що становить один із напрямів двоспрямованого (прямого + зворотного) процесу: формування → реалізація мовленнєвих інновацій (адресант); реалізація → формування мовленнєвих інновацій (адресат), проведемо на прикладі висловлення з ініціальним компресованим синонімічним трансформом:

(1) *Très jeune, selon sa cousine, elle était déjà rebelle, indépendante, cavaleuse* [Modiano, 2018, с. 34].

Досліджувана мовленнєва інновація з ініціальною синонімічною апозитивною частиною вживається в такому ко(н)текстуальному оточенні:

Ou bien y est-elle allée toute seule ? Très jeune, selon sa cousine, elle était déjà rebelle, indépendante, cavaleuse. La chambre d'hôtel était bien trop exigüe pour trois personnes.

Petite, elle a dû jouer dans le square Clignancourt. Le quartier, par moments, ressemblait à un village [Modiano, 2018, с. 34].

Представимо схематично прямий та зворотний напрями процесу формування та реалізації аналізованої синонімічної конструкції (рис. 4 та 5):

Рис. 4. Прямий напрям процесу формування та реалізації синонімічної конструкції

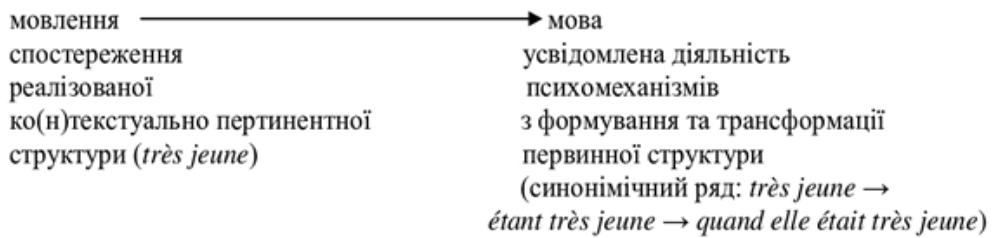

Рис. 5. Зворотний напрям процесу формування та реалізації синонімічної конструкції

Другий етап експерименту: визначення ступеня ко(н)текстуальної пертинентності

Одна зі стратегій «альтернативного» лінгвістичного експерименту дозволяє визначити та обґрунтувати ступінь ко(н)текстуальної пертинентності кожного члена віртуального синонімічного ряду ініціальної структури досліджуваного прикладу:

Ou bien y est-elle allée toute seule ? (Quand elle était très jeune, Étant très jeune) Très jeune, selon sa cousine, elle était déjà rebelle, indépendante, cavaleuse. La chambre d'hôtel était bien trop exigüe pour trois personnes.

Petite, elle a dû jouer dans le square Clignancourt. Le quartier, par moments, ressemblait à un village [Modiano, 2018, с. 34].

Завдяки ко(н)тексту стає зрозумілим, що непертинентність первинної підрядної позиції *quand elle était très jeune* та першого трансформу з «функціональною транспозицією» (термін Ш. Баллі) [Bally, 1944, с. 116], тобто заміною особового предиката дієприкметником теперішнього часу (*était* → *étant*) *étant très jeune* зумовлено їхньою семантико-синтаксичною надлишковістю, оскільки в досліджуваному дискурсивному фрагменті спостерігається подвійне інтрафрастичне введення референта *elle* та інтер- й інтрафрастична реактуалізація предиката-копули *être*. Водночас реалізація компресованого синонімічного трансформу пояснюється ідіостильовими особливостями автора, який віддає перевагу скороченим апозитивним структурам (*jeune, petite*).

Висновки

При формуванні, трансформації та продукуванні синонімічних конструкцій відбувається певна кореляція між передлінгвістичною, лінгвістичною та дискурсивною інтуїціями, спостереженням фактів дійсності та інтроспекцією адресанта. Процес створення первинної та вторинних синонімічних структур відтворюється реципієнтом завдяки стратегіям «альтернативного» лінгвістичного експерименту: зворотній реконструкції (мовлення → мова) та визначенню ступеня ко(н)текстуальної пертинентності всіх членів синонімічного ряду.

Отже, автор та реципієнт є учасниками двоспрямованого процесу екстеріоризація ↔ інтеріоризація інформації, які рухаються в протилежних напрямках: адресант – від комунікативної інтенції, віртуальної побудови та трансформації мовних знаків до реалізації синонімічних мовленнєвих інновацій; адресат – від актуалізованого складного мовно-мовленнєвого знака, що сприймається ним, до його приблизної віртуальної первинної структури. Остання реконструюється реципієнтом у процесі спостереження ко(н)текстуалізованої конструкції, розпізнавання авторської комунікативної інтенції та інтерпретації поданої інформації.

Перспективним є дослідження кореляції інтуїтивних та інтроспективних механізмів адресанта й адресата повідомлення в процесі формування та реалізації складних мовних знаків.

Список використаної літератури

- Валлон, А. (1967). *Психическое развитие ребенка*. Москва: Просвещение.
- Вежбицка, А. (1983). Семиотика. Ю.С. Степанов (Ред.), *Семантические примитивы* (с. 225-252). Москва: Радуга.
- Гийом, Г. (2004). *Принципы теоретической лингвистики*. Москва: Едиториал УРСС.

- Добелли, Р. (2014). *Территория заблуждений: Какие ошибки совершают умные люди*. Москва: Манн, Иванов и Фербер.
- Калмиков, Г. (2017). Дискурсивний вплив як спосіб реалізації професійно-мовленнєвої діяльності психолога. *East European Journal of Psycholinguistics*, 4, 1, 86-99. DOI: <https://doi.org/10.29038/eejpl.2017.4.1.gka>
- Костюшкина, Г. (2006). Категоризация и психомеханика языка. *Studia Linguistica Cognitiva*, 1, 222-238.
- Кропивко, І. (2022). Інтерпретативні стратегії сучасної прози в контексті літературознавчої антропології. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Філологічні Науки*, 2, 24, 17-28. DOI: <https://doi.org/10.32342/2523-4463-2022-2-24-2>
- Налчаджян, А. (1972). *Некоторые психологические и философские проблемы интуитивного познания (интуиция в процессе научного творчества)*. Москва: Мысль.
- Овчаров, А. (1999). *Основы идеал-реалистической теории интуиции (Анализ интуитивизма Н.О. Лосского в контексте феноменологии и философии всеединства)*. Кемерово: Кузбасвузиздат.
- Рубинштейн, С. (1946). *Основы общей психологии*. Москва: Учпедгиз.
- Фрумкина, Р. (1999). Самосознание лингвистики: вчера и завтра. *Известия АН. Серия литературы и языка*, 58, 4, 28-38.
- Холод, О. (2019). Завдання психолінгвістичної методології досліджень і квантовий підхід. *Psycholinguistics*, 25, 2, 338-370. DOI: <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2019-25-2-338-370>
- Шумський, І. (2018). Інтуїція, художня (підсвідома) пам'ять як основа експресивної виразності у мистецтві портрета (на прикладі гротескних рисунків та шаржів). *Вісник Львівської національної академії мистецтв*, 38, 18-25.
- Щерба, Л. (1974). *Языковая система и речевая деятельность*. Ленинград: Наука.
- Якобсон, Р. (1996). *Язык и бессознательное*. Москва: Гнозис.
- Яковлев, А. (2018). Язык как предмет психолінгвистики в свете идей Э.С. Бауэра. *Вопросы психолінгвистики*, 4, 38, 137-148.
- Vajric, S. (2005). Questions d'intuition. *Langue française*, 141, 7-18. DOI: <https://doi.org/10.3917/lf.147.0007>
- Bally, Ch. (1944). *Linguistique générale et linguistique française*. Berne: A. Francke.
- Battro, A.M. (1966). *Dictionnaire d'épistémologie génétique* (V. XII). Paris: Presses universitaires de France.
- Brown, J.W. (2018). The mind and brain in time: implications for modern neuropsychology. *Acta Neuropsychologica*, 16, 1, 99-116. DOI: <https://doi.org/10.5604/01.3001.0011.7067>
- Deledalle, G. (1987). *Charles S. Peirce, phénoménologue et sémioticien*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Gineste, M.-D. (2003). De la phrase à la proposition sémantique: un point de vue de la psychologie cognitive du langage. *L'information grammaticale*, 98, 48-51. DOI: <https://doi.org/10.3406/igram.2003.2615>
- Grzegorzczak, G. (2018). Dialogue and language as factors contributing to transformative learning in academic tutoring. *Psychology of Language and Communication*, 22, 1, 164-186. DOI: <https://doi.org/10.2478/plc-2018-0007>
- Guillaume, G. (1969). *Langage et science du langage*. Paris: Librairie A.-G. Nizet; Québec: Les presses de l'Université Laval.
- Heggli, O.A., Konvalinka, I., Cabral, J., Brattico, E., L Kringelbach, M. & Vuust, P. (2021). Transient brain networks underlying interpersonal strategies during synchronized action. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 16, 1/2, 19-30. DOI: <https://doi.org/10.1093/scan/nsaa056>
- Kerbrat-Orecchioni, C. (1999). *L'énonciation*. Paris: Armand Colin.
- Modiano, P. (2018). *Dora Bruder*. Barcelone: Gallimard.
- Obreja, C. (2012). Imaginaire linguistique et dynamique de la langue dans le discours de la presse écrite. *Anadiss. Revue du Centre de recherche "Analyse du discours"*, 13, 148-171.
- Talmy, L. (2003). Concept structuring systems. *Toward a cognitive semantics*. Cambridge, London: A Bradford Book, vol. 1.
- Talmy, L. (2007). *Introspection as a methodology in linguistics. Paper distributed at 10th International cognitive linguistics conference*. Retrieved from <https://www.acsu.buffalo.edu/~talmy/talmyweb/Handouts/introspection2.pdf>

Valette, M. (2006). *Linguistiques énonciatives et cognitives françaises*. Gustave Guillaume, Bernard Pottier, Maurice Toussaint, Antoine Culioli. Paris: Édition Honoré Champion.

Valin, R. (1973). *Principes de linguistique théorique de Gustave Guillaume*. Recueil de textes inédits. Québec: Les Presses de l'Université Laval; Paris: Librairie C. Klincksieck.

Valin, R. (1981). *Perspectives psychomécaniques sur sa syntaxe*. Québec: Les presses de l'Université Laval.

AUTHOR'S INTUITION AND INTROSPECTION IN THE PROCESS OF FORMATION AND REALISATION OF SYNONYMIC STRUCTURES (BASED ON MODERN FRENCH FICTION)

Anastasiia V. Lepetiukha. H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University (Ukraine)

e-mail: lepetyukha.anastasiya@ukr.net

DOI: 10.32342/2523-4463-2023-1-25-17

Key words: *addresser's intuition, «alternative» linguistic experiment, author's introspection, co(n) textual pertinence, inverse reconstruction, synonymic discourse innovations.*

The article studies intuitive mechanisms of sublinguistic schemes, primary structures and synonymic transforms formation in modern French fiction and mechanisms of synonymic preferential options actualization in correlation with the (auto)observation. This led to the use of the introspection method, the procedure of inverse reconstruction (discourse → language) of virtual (linguistic) transformational processes and the “alternative” linguistic experiment consisting in the artificial substitution of some utterance by a synonymic one.

The goal of the article is to study intuitive mechanisms of synonymic constructions creation and realization in correlation with the observation of the facts and events of the real world and the introspection, alongside with the inverse reconstruction of the virtual transformational processes as an “alternative” linguistic *experiment strategy*.

In the course of analysis we have found that the prearranged situation correlates with the addresser's observation of the facts of reality, and that the mechanisms of prelinguistic, linguistic and discourse intuitions work at the level of three components of G. Guillaume's speech act causation – mental operations → language → discourse, that is in the process of unconscious, subconscious and conscious activity of psychomechanisms (cognitive polyoperations) – and correlate with the introspection. It was proved that formation, exteriorization and interiorization of synonymic discourse innovations is the bidirectional process. The addressee reveals the author's communicative intention to simplify or to complicate the information and the peculiarities of his/her idiosyncrasy through two stages of the “alternative” linguistic experiment. First stage is an inverse reconstruction of the primary structure and extended, reduced and equal by quantity ludic and non-ludic synonymic transformants (microfields) of the functional-semantic macrofield virtual synonymic series by means of exteriorized synonymic discourse innovations observation and interiorization as a result of the author's observation of facts of objective reality – introspection which cover the prelinguistic, linguistic and discursive intuitions. Second stage is to determine the degree of co(n)textual (linguistic and / or situational) pertinence of each member in synonymic series and to justify preferential option co(n)textual adequation.

It was revealed that the inverse reconstruction is possible to realize only up to the primary structure which is formed in the process of the conscious activity of psychomechanisms because the pre-linguistic cognitive polyoperations and subconscious sublinguistic schemes aren't available for the analysis of information recipient.

References

- Bajric, S. (2005). *Questions d'intuition* [Questions of intuition]. *Langue française*, vol. 141, pp. 7-18.
- Bally, Ch. (1944). *Linguistique générale et linguistique française* [General Linguistics and French Linguistics]. Berne, A. Francke Publ., 448 p.
- Battro, A.M. (1966). *Dictionnaire d'épistémologie génétique* [Dictionary of Genetic Epistemology]. Paris, Presses universitaires de France, 188 p.
- Brown, J.W. (2018). The mind and brain in time: implications for modern neuropsychology. *Acta Neuropsychologica*, vol. 16, issue 1, pp. 99-116. DOI: <https://doi.org/10.5604/01.3001.0011.7067>
- Deledalle, G. (1987). *Charles S. Peirce, phénoménologue et sémioticien* [Charles S. Peirce, Phenomenologist and Semiotician]. Amsterdam, John Benjamins Publishing Company, 91 p.

- Dobelli, R. (2014). *Territoriya zabluzhdeniy: Kakiye oshibki sovershayut umnye liudi* [The Territory of Delusions: What Mistakes Smart People Make]. Moscow, Mann, Ivanov & Ferber Publ., 256 p.
- Gineste, M.-D. (2003). *De la phrase à la proposition sémantique: un point de vue de la psychologie cognitive du langage* [From phrase to semantic proposition: a perspective from the cognitive psychology of language]. *L'information grammaticale*, vol. 98, pp. 48-51. DOI: <https://doi.org/10.3406/igram.2003.2615>
- Grzegorzczak, G. (2018). Dialogue and language as factors contributing to transformative learning in academic tutoring. *Psychology of Language and Communication*, vol. 22, issue 1, pp. 164-186. DOI: <https://doi.org/10.2478/plc-2018-0007>
- Guillaume, G. (1969). *Langage et science du langage* [Language and Language Science]. Paris, Librairie A.-G. Nizet Publ.; Québec, Les presses de l'Université Laval, 298 p.
- Giyom, G. (2004). *Printsipy teoreticheskoy lingvistiki* [Principles of Theoretical Linguistics]. Moscow, Editorial URSS Publ., 221 p.
- Heggli, O.A., Konvalinka, I., Cabral, J., Brattico, E., L Kringlebach, M. & Vuust, P. (2021). Transient brain networks underlying interpersonal strategies during synchronized action. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, vol. 16, issue 1-2, pp. 19-30. DOI: <https://doi.org/10.1093/scan/nsaa056>
- Kalmykov, H. (2017). *Dyskursivnyi vplyv yak sposib realizatsii profesiino-movlennievoi diialnosti psykholoha* [Discursive influence as a way of realization of professional-discursive activity of a psychologist]. *East European Journal of Psycholinguistics*, vol. 4, issue 1, pp. 86-99. DOI: <https://doi.org/10.29038/eejpl.2017.4.1.gka>
- Kerbrat-Orecchioni, C. (1999). *L'énonciation* [The Enunciation]. Paris, Armand Colin Publ., 290 p.
- Kholod, O. (2019). *Zavdannia psykholinhvistychnoi metodolohii doslidzhen i kvantovoyi pidkhid* [Tasks of psycholinguistic research methodology and quantum approach]. *Psycholinguistics*, vol. 25, issue 2, pp. 338-370. DOI: <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2019-25-2-338-370>
- Kostyushkina, G. (2006). *Kategorizaciya i psihomekhanika yazyka* [Categorization and psychomechanics of language]. *Studia Linguistica Cognitiva*, vol. 1, pp. 222-238.
- Kropyvko, I. (2022). *Interpretativni stratehii suchasnoi prozy v konteksti literaturoznavchoi antropologii interpretativne stratehii modernoy prozy v konteksti literaturoznavchoi antropologii* [Interpretative strategies of modern fiction in the context of literary anthropology]. *Visnyk Universitetu imeni Alfreda Nobelya. Seriya: Filologichni Nauki*, vol. 2, issue 24, pp. 17-28. DOI: <https://doi.org/10.32342/2523-4463-2022-2-24-2>
- Modiano, P. (2018). *Dora Bruder* [Dora Bruder]. Barcelone, Gallimard, 123 p.
- Nalchadzhyan, A. (1972). *Nekotorye psichologicheskie i filosofskie problemy intuitivnogo poznaniya (intuiciya v processe nauchnogo tvorchestva)* [Some Psychological and Philosophical Problems of Intuitive Cognition (Intuition in the Process of Scientific Creativity)]. Moscow, Mysl Publ., 271 p.
- Obreja, C. (2012). *Imaginaire linguistique et dynamique de la langue dans le discours de la presse écrite* [Linguistic imagination and dynamics of language in the discourse of the written press]. *Anadiss. Revue du Centre de recherche "Analyse du discours"*, vol. 13, pp. 148-171.
- Ovcharov, A.A. (1999). *Osnovy ideal-realistichekoj teorii intuicii (Analiz intuitivizma N.O. Losskogo v kontekste fenomenologii i filosofii vseedinstva)* [Foundations of the Ideal-realistic Theory of Intuition (Analysis of N.O. Lossky's Intuitionism in the Context of Phenomenology and Philosophy of Total Unity)]. Kemerovo, Kuzbassvuzizdat Publ., 214 p.
- Rubinshtejn, S. (1946). *Osnovy obshchej psihologii* [Fundamentals of General Psychology]. Moscow, Uchpedgiz Publ., 704 p.
- Shcherba L. (1974). *Yazykovaya sistema i rechevaya deyatel'nost'* [Language System and Speech Act]. Leningrad, Nauka Publ., 428 p.
- Shumskyi, I. (2018). *Intuitsiia, khudozhnia (pidsvidoma) pamiat yak osnova ekspresyvnoi vyraznosti u mystetstvi portreta (na prykladi hrotesknykh rysunkiv ta sharzhiv)* [Intuition, artistic (subconscious) memory as the basis of expressive expressiveness in portrait art (based on grotesque drawings and cartoons)]. *Bulletin of the Lviv National Academy of Arts*, vol. 38, pp. 18-25.
- Talmy, L. (2003). *Concept Structuring Systems. Toward a Sognitive Semantics*. Cambridge, London, A Bradford Book, vol. 1., 584 p.
- Talmy, L. (2007). *Introspection as a methodology in linguistics*. Paper distributed at 10th International cognitive linguistics conference. Available at: <https://www.acsu.buffalo.edu/~talmy/talmyweb/Handouts/introspection2.pdf> (Accessed 02 May 2023).
- Valette, M. (2006). *Linguistiques énonciatives et cognitives françaises. Gustave Guillaume, Bernard Pottier, Maurice Toussaint, Antoine Culioli* [French Enunciative and Cognitive Linguistics. Gustave Guillaume, Bernard Pottier, Maurice Toussaint, Antoine Culioli]. Paris, Édition Honoré Champion, 320 p.
- Valin, R. (1973). *Principes de linguistique théorique de Gustave Guillaume. Recueil de textes inédits* [Principles of Theoretical Linguistics of Gustave Guillaume. Collection of Unpublished Texts]. Québec, Les Presses de l'Université Laval; Paris, Librairie C. Klincksieck Publ., 276 p.

Valin, R. (1981). *Perspectives psychomécaniques sur la syntaxe* [Psychomechanical Perspectives on Syntax]. Québec, Les presses de l'Université Laval Publ., 96 p.

Vallon, A. (1967). *Psikhicheskoye razvitiye rebenka* [Mental development of the child]. Moscow, Prosveshcheniye Publ., 196 p.

Vezhbitska, A. (1983). *Semiotika* [Semiotics]. In: Y.S. Stepanov (ed.). *Semanticheskiye primitivy* [Semantic Primitives] Moscow, Raduga Publ., pp. 225-252.

Yakobson, R.O. (1996). *Yazyk i bessoznatel'noe* [Language and Unconscious]. Moscow, Gnozis Publ., 248 p.

Yakovlev, A. (2018). *Yazyk kak predmet psiholingvistiki v svete idej E.S. Bauera* [Language as a subject of psycholinguistics in the light of E.S. Bauer ideas]. *Journal of Psycholinguistics*, vol. 4, issue 38, pp. 137-148.

Одержано 08.12.2022.